... NARTOWSKI.

DYETA W ŻÓŁTACZCE.

KRAKÓW
Drukarnia W. Korneckiego i K. Wojnara.
1906.

DR MIECZYSŁAW NARTOWSKI.

DYETA W ŻÓŁTACZCE.

KRAKÓW
Drukarnia W. Korneckiego i K. Wojnara.
1906.

ŻÓŁTACZKA nie jest chorobą, ale objawem zaburzeń w czynnościach komórek wątrobowych i zatrucia produktami przemiany materyi organizmu. Ujawnia się wskutek mechanicznych przeszkód w odpływie żółci, przy wadach serca, otruciach zwłaszcza rybami i zepsutem mięsem, jadami drobnoustrojów w chorobach zakaźnych, w chorobach wątroby i przy licznych wzruszeniach psychicznych.

Objawy charakterystyczne dla żółtaczki, stanowią: żółte zabarwienie skóry i błon śluzowych, najwyraźniej na białkówce oka, swędzenie powłok skórnych, obłożenie języka i uczucie papkowatego a gorzkiego smaku, skłonność do krwotoków, utrudnienie trawienia, stolce zbite, szarawe, gliniaste albo płynne zielonkawe, mocz w zmniejszonej ilości a zabarwienia ciemnego z zielonkawym odcieniem. Ilość tętna zmniejsza się znacznie, niekiedy do 40 uderzeń na minutę, ogólne osłabienie, bredzenie i zapad.

Leczenie w pierwszych dniach pojawienia się żółtaczki, polega na podawaniu środków wymiotnych i przeczyszczających. Z chwilą jednakże stwierdzenia przez lekarza przyczyny, zatem właściwej choroby, którą objawia żółtaczka, do środków leczniczych przyłącza się j a k o lekarstwo

DYETA, która obejmuje pokarmy i napoje lekko strawne, beztłuszczowe.

Pojedyncze porcye powinny być jak najmniejsze, gryzione i żute dostatecznie, powoli.

W pierwszych dniach pojawienia się żółtaczki, zachować należy o ile możności dyetę ś c i s ł ą*, ograniczoną do limoniady, zup owocowych, herbatki, kleików jak najmniej złożonych a na wodzie lub mleku przygotowanych. Dopiero w dalszym przebiegu choroby można podawać choremu:

Zupy przygotowane z suchych bułek, białego chleba, kaszki owsianej, ryżu, sago, jagieł, grysiku, jęczmienia, krupek, kaszy tatarczanej, salepu, mąki kukurydzianej; polewki winne, lekkie zupy owcowę, rosoły, bulion, wyciąg mięsny (łyżeczkę wyciągu zagotować z łyżeczką masła w pół litrze wody z dodatkiem nieco soli i korzeni, poczem rozrobić z jajkiem), kleiki owsiane, grysikowe, mondaminowe, jęczmienne i tapiokę na rosole.

Mąka. Do zup, przrypraw i pieczywa używać głównie mąki mondaminowej, ziemniaczanej, Kufkego i Nestla, sago, tapioki,

* *Dr M. Nartowski. Dyeta gorączkowa. Kraków 1905.*

pszennej, razowej, maiscny i kukurydzianej, które odznaczają się znaczną zawartością koniecznego dla organizmu białka, bardzo nieznaczną ilością tłuszczu a obfitą węglowodanów. Z mlekiem, wodą lub wyciągiem mięsnym Liebiga, dają bardzo pożywne zupy.

Mleko, w wypadkach koniecznych dla podniesienia sił, gdy okazuje się niemożliwem zupełne odjęcie choremu tłuszczów, które zwłaszcza w mleku zawarte zdają się być dobrze w kiszkach zużyte. W tych właśnie wypadkach lepiej choremu podawać już mleko niezbierane i kwaśne aniżeli maślankę lub mleko zbierane, podawać go nawet można między poszczególnymi posiłkami w nieznacznych ilościach, co pół godziny bodaj jedną do dwóch łyżek. Równie nie jest szkodliwym świeży ser z mlekiem.

Jarzyny mają w ogóle bardzo małą wartość pożywną. Używane głównie dla dopełnienia sytości lub ułatwienia wydalenia kału, wywołują jedynie u chorych różne ujemne przypadłości. Dlatego najlepiej wyłączyć je zupełnie z pokarmów a w wypadkach koniecznych, purée ziemniaczane, szpinak bez jaja, szparagi, sałata, rzerzucha, pomidory, bez tłustych sosów a jedynie na wodzie z solą zagotowane.

Mięsa nie wiele, najwyżej do 200 gr dziennie i to bez tłuszczu i z zwierząt młodych jak: mięsa siekane, gotowane kurczę, cielęcina, lub cielęce nóżki, gołąbki, piersi z indyka, zając, sarnina, dobrze pokrajana chuda szynka, galaretki z mięsa.

Ryby wyjątkowo za zezwoleniem lekarza i tylko w bardzo małych ilościach, najlepiej dobrze wypłukne sardelki.

Pieczywo nie świeże, suche bułki i biały chleb, sucharki.

Jaj z początku jak najmniej, później na miękko lekkie omlety.

Leguminy bez tłuszczu, masła, jaj i śmietany.

Owoce suszone lub pieczone a z łupinki obrane, kompoty jako dodatek do potraw mięsnych, galaretki owocowe.

Napoje lekko zakwaszone albo z bardzo lekkim winem, woda, woda selterska, szczawnicka (Józefinka), woda ryżana, zbierane mleko i maślanka, słabiutka herbata i kawa, odtłuszczone kakao lub kawa żołędziowa z cukrem mlecznym ale bez śmietanki.

Z wód mineralnych, woda selterska a na czczo woda morszyńska (zdrój Bonifacy) lub 1 do 3 łyżeczek soli karlsbadzkiej sztucznej, w szklance letniej wody.

Nie wolno jeść tłuszczów jak masła, szmalcu, słoniny, tłustego mięsa zwłaszcza wieprzowiny, żadnych wątróbek, nerek i języka, gęsi, kaczek, baraniny, kiełbas, tłustych sosów i jaj, potraw ziemniaczanych, śmietanki i śmietany, starego sera, mleka niezbieranego, ciężko strawych potraw mącznych, ciemnego chleba, raków i homarów, prawie wszyst-

kich ryb, owoców, cebuli, migdałów, orzechów, napoi alkoholowych, silnej kawy.

Przy spożywaniu i przygotowywaniu pokarmów, zawsze należy pamiętać, że chorobliwy brak żółci w przewodzie pokarmowym, utrudnia a nawet wprost uniemożliwia trawienie wszelkiego rodzai tłuszczów, które od 30 do 60% niestrawione odchodzą z kałem. Z chwilą zauważenia, co zadecydować jednak może tylko ścisłe badanie lekarskie, że i trawienie białka zostaje ograniczonem lub prawie zniesionem, należy zastosować kuracyę mleczną, polegającą na przyjmowaniu do 2 litrów mleka dziennie z dodatkiem cukru mlecznego i tylko kilku sucharków. Gdy choroba utrzymuje się stale, mimo energicznego nawet leczenia a żółtaczka weszła w stan przewlekły, nie należy już dalej stosować ani dyety ścisłej ani wyłącznie mlecznej, lecz przejść do lekko strawnych pokarmów mięszanych, by ratować siły chorego i wzmacniać organizm w walce z chorobą.

SPIS PRAC DRA MIECZYSŁAWA NARTOWSKIEGO OGŁOSZONYCH DRUKIEM

1. Wykłady neuropatologii i psychiatryi w Berlinie. Przegląd lekarski Nr. 15 i 16. 1897. 2. Przyczynek do etiologii porażeń mózgowych u dzieci. Przegląd lekarski 1897. 3. Dwa przypadki Asthma uterinum. Gazeta lekarska 1898. 4. Ein Beitrag zur Kenntniss der Bernhardtschen Sensibilitätsstörung. Neurolog. Centralblatt 1898. 5. Ein Fall von Arthroneuralgie. Wien. med. Wochenschrift 1899. 6. Choroba Thomsena. Dilatatio ventriculi cum gastritide acida. Wyleczenie. Pamiętnik jubileuszowy Prof. Dra E. Korczyńskiego 1900. 7. Gangraena angiosclerotica — na tle kiłowem. Współrzędne zmiany w nerwach. Przypadek kazuistyczny. Z kliniki Prof. Dra E. Korczyńskiego. Przegląd lekarski 1900. 8. Działanie lecznicze światła elektrycznego w różnych stanach patologicznych a głównie w chorobach układu nerwowego. Przegląd lekarski 1900. 9. Fizyologiczne i lecznicze działanie promieni światła słonecznego i elektrycznego. Nowiny lekarskie 1900. 10 Zaduma — Melancholia. Kraków 1900. 11. Promienie Röntgena i ich zastosowanie do celów rozpoznawczych i leczniczych. Kraków 1900. 12. Wpływ jadów błoniczych na komórki nerwowe, zmiany i regeneracya tychże pod wpływem surowicy przeciwbłoniczej. Gazeta lekarska 1900. 13. Dr. Nartowski und Dr Bielschowsky. Experimentelle Untersuchungen über die Wirkung des Diphteriegiftes auf das Nervensystem. Neurolog. Centralblatt 1900 14. Elektrodiagnostyka i Elektroterapia, dla użytku uczniów i lekarzy. Kraków 1901. 15. Zakłady lecznicze dla umysłowo chorych w oświetleniu najnowszych zdobyczy naukowych. Kraków 1902. 16. O potrzebie znajomości ważniejszych objawów chorób nerwowych u uczącej się młodzieży. Kraków 1902. 17. Kąpiele domowe. Kraków 1902. 18. Światło i jego działanie lecznicze. Kraków 1903. 19. Nerwowość, jej źródła i następstwa. Kraków 1904. 20. Stowarzyszenia robotnicze, ich cel, znaczenie i organizacya. Kraków 1905. 21. Dyeta gorączkowa. Kraków 1905. 22. Kuracya owocowa i wegeteryańska. Kraków 1905. 23. Dyeta w moczówce cukrowej. Kraków 1905. 24. Dyeta przeciwtasiemcowa. Kraków 1905. 25. Hygiena robotnicza. Kraków 1906. 26. Dyeta w żółtaczce. Kraków 1906.